

نشریات علمی چین در آغاز عصر جدید *

دوست دارم، دانش قدرت است و غیره در چین منتشر گردید و شمارگان برخی از آنها از جمله نشریه «دانش قدرت» است، به ۵۷۰ هزار نسخه رسید.

مجلات تصویری علمی نیز وضعیت مطلوبی در این دوره داشتند. به گونه‌ای که شمارگان مجله تصاویر علمی در سال ۱۹۸۳ به مرز ۸۸۶ هزار نسخه رسید.

با این وصف در جریان توسعه اقتصادی چین و ارتقای استانداردهای زندگی مردم این کشور و بروز تحول در دیدگاه خوانندگان مجلات علمی، مراجعه به این نشریات در دهه ۱۹۸۰ کاهش یافت. در سال ۱۹۸۴ شمارگان نشریه تصاویر علمی به ۷۱۱ هزار نسخه کاهش یافت که حدود ۱۰۰ هزار نسخه کمتر از سال پیش از آن بود.

با توجه به رقابت موجود بین مجلات، نشریات و مجلات علمی برای حفظ بقا و حیات خود در سال‌های دهه ۱۹۹۰ اقدام به اصلاحات در

بنا به گفته کارشناسان چینی با توجه به بلا تغییر ماندن نشریات علمی این کشور، شمار خوانندگان آنها در سال‌های گذشته بتدریج کاهش یافته است.

آنان معتقدند که محتوای مجلات علمی این کشور در سال‌های گذشته تغییرات چشمگیری نداشته و این امر موجب گردیده است که نه تنها خوانندگان معمولی بلکه محققان نیز کمتر به این نشریات مراجعه نمایند.

این در حالی است که از سال ۱۹۴۹ و پس از تأسیس چین نو، مجلات علمی این کشور برای توسعه علوم و افزودن بر محبوبیت آن تلاش زیادی داشته‌اند. توسعه این نشریات به ویژه در جریان انقلاب فرهنگی چین در سال‌های ۱۹۶۶ تا ۱۹۷۶ شور و شوق مردم و پژوهشگران را برای آموزش علوم و مطالعه نشریات علمی افزایش داد. در این دوران نشریات متعددی چون مجله تصاویر علمی، دانش را

محتوای خود نموده و تدابیر اصلاحی زیادی را بکار گرفتند که سردبیران و نویسندگان مجلات آن را به انقلابی در مجلات علمی تعبیر کردند.

از جمله نشریاتی که در سال ۱۹۵۰ برای نخستین بار پا به عرصه ظهور گذارد، می‌توان به مجله جغرافیای ملی چین اشاره کرد. این مجله در حال حاضر نیز به دلیل انتشار مقالات علمی عمیق و جذاب و انتشار دیدگاه‌های باستان‌شناسان و تاریخدانان و جغرافی‌دانان و جامعه‌شناسان از اعتبار زیادی در نزد اهل علم و خوانندگان برخوردار است.

شمارگان این نشریه تا قبل از انجام اصلاحات در آن در سال ۱۹۹۸ به حدود ۱۰ هزار نسخه می‌رسید، اما این رقم اکنون به ۲۸۲ هزار نسخه بالغ گردیده است. ذکر این نکته ضروری است که کماکان فروش مجلات علمی به مراتب پایین‌تر از نشریات دیگر همچون مجله خانواده و غیره در چین است که میلیون‌ها نسخه فروش دارند.

کارشناسانی چون «جوگو جن» سردبیر نشریه علوم آمریکایی که در چین منتشر می‌شود، معتقدند که کاهش شمار خوانندگان و عدم رغبت آنان به خرید نشریات علمی و فقدان استعدادهای حرفه‌ای در این زمینه دلایل متعددی دارد.

مشکل مجلات علمی

۱. بسیاری از مجلات علمی در سال‌های اخیر به لحاظ صوری و محتوایی تغییر شایان توجهی نداشته‌اند و این مسأله رغبت خوانندگان به ویژه جوانان را به مطالعه این مجلات کاهش داده است که برخلاف مجلات علمی، مجلات دیگر به ویژه تفریحی و خانوادگی از تصاویر و محتوای جذاب‌تر و متنوع‌تری برخوردار هستند و به ارائه مقالات بی‌روح و خشک برای خوانندگان اکتفا نمی‌کنند.

۲. خواندن مجلات علمی و درک آن برای عموم مردم بسیار مشکل و جدی است و نویسندگان غالباً نتوانسته‌اند با خوانندگان خود اشتراک زبانی و ارتباط برقرار کنند.

۳. علم و دانش مقوله‌ای جدی است، اما نباید در مقالات منتشره در مجلات عمومی با آن جدی برخورد کرد چون اگر مردم علاقه‌ای به خواندن این مجلات نداشته باشند، نسبت به خرید آنها نیز بی‌رغبت خواهند بود.

۴. کارشناسان فقنان نویسندگان حرفه‌ای برای نشریات علمی را از جمله مهم‌ترین مشکلات پیش روی توسعه این مجلات می‌دانند.

■ خواندن مجلات علمی و درک آن برای عموم مردم بسیار مشکل و جدی است و نویسندگان غالباً نتوانسته‌اند با خوانندگان خود اشتراک زبانی و ارتباط برقرار کنند.

■ کارشناسان فقدان نویسندگان حرفه‌ای برای نشریات علمی را از جمله مهم‌ترین مشکلات پیش روی توسعه این مجلات می‌دانند.

نگارش مطالب علمی کار بسیار دشواری است و برای این کار نیروهای حرفه‌ای نیاز است که به خوبی مطالب را درک کنند. این نویسندگان باید با مطالبی که به رشته تحریر در می‌آورند و با علومی که برای نوشتن آنها اقدام می‌کنند، آشنایی ابتدایی داشته باشند، حتی داشتن مهارت حرفه‌ای نویسندگی هم می‌تواند در این مورد به آنها کمک کند.

با این وصف در بسیاری از موارد نویسندگان حرفه‌ای مجبورند نوشته‌های هم‌تایان غیرحرفه‌ای خود را دوباره نویسی کرده و به چاپ برسانند تا قابل خواندن و جذاب باشد.

این موضوع موجب شده است تا هم از رغبت نویسندگان کاسته شود و هم بازار مجلات رقیب رونق یابد. نویسندگان غالباً از نوشته‌های خارجی استفاده کرده و نسبت به برگردان آن اقدام می‌کنند، اما استمرار این وضعیت موجب می‌شود تا کمتر به موارد علمی داخلی پرداخته شود.

به علاوه در بسیاری از موارد نویسندگان مترجم خوب و حرفه‌ای نیستند و با توجه به تفاوت‌های زبانی نمی‌توانند مطالب را به خوبی برگردان کرده و به خوانندگان منتقل کنند. در چنین مواردی اشتباهات زیادی صورت می‌گیرد. در جریان ترجمه مقالات علمی یک اشتباه کوچک می‌تواند اشتباهات بزرگی به دنبال داشته باشد، به همین دلیل نقش ویراستاران که ویرایش و اصلاح این مطالب را برعهده دارند، بسیار دشوار است. ضمن آن‌که خود آنان هم باید به سلاح علم آراسته باشند. از سوی دیگر نشریات علمی از مشکل وابستگی به یارانه نهادها و مؤسسات دولتی رنج می‌برند. این مجلات اغلب با استفاده از مساعدت و یارانه‌های مالی این مؤسسات منتشر می‌گردند. حال آن‌که پرداخت کنندگان یارانه نیز با وضعیت بازار اقتصادی چین آشنایی کافی ندارند و با اصول رقابت در بازار آشنایی ندارند.

۵. مشکل دیگر نشریات علمی نحوه اطلاع‌رسانی دقیق به مردم و انتقال مناسب مطالب به آنهاست به گونه‌ای که خواننده موضوع را به طور کامل دریابد. لذا باید نحوه انتقال مفاهیم را به خوبی توسعه داد. به طور کلی هر مسأله علمی پیش از انتشار باید توسط کارشناسان مورد بحث و بررسی قرار بگیرد و نویسندگان و مترجمان باید به این مسأله و نحوه انتقال مفهوم به خوانندگان توجه داشته باشند.

آینده نشریات علمی در چین

به رغم مشکلات و مسائل یاد شده، بسیاری معتقدند که بازار توسعه

مجلات علمی در چین بالقوه بزرگ است. براساس آمار موجود در حال حاضر حداقل در هر استان و منطقه خودمختار چین یک نشریه علمی منتشر می‌شود و میانگین شمارگان آنان ۲۰ هزار نسخه است و شمار خوانندگان این مجلات به ۶۰۰ هزار نفر می‌رسد و این امر پایه توسعه آتی نشریات علمی در چین محسوب می‌شود.

روش‌های مختلفی برای تبلیغ این نشریات وجود دارد. برخی از ناشران و سازمان‌های رسانه‌ای برای تبلیغ این مجلات اقدام به چاپ بروشور کرده و در عین کسب سود، مجله خود را به خوانندگان معرفی می‌کنند. بسیاری از این بروشورها به زبان انگلیسی نیز چاپ شده است.

همگام با این اقدام ناشران برای کودکان

و دانش‌آموزان کتاب و مجلات علمی تهیه می‌کنند که در خانه و مدارس به آنها آموزش داده می‌شود و از منابع آموزش علمی آنان محسوب می‌شود.

در ۲۰ سال گذشته، بیشتر نشریات و نوشته‌های علمی در چین تا حدودی با رکود مواجه گشته و شمار خوانندگان و نشر آنها کاهش یافته و نویسندگان کمتری به نگارش این‌گونه مقالات روی آورده‌اند.

در حال حاضر تنها یک مجله علمی برای کودکان موسوم به «جهان علم» در چین منتشر می‌شود که ۳۰۰ هزار مشترک دارد. این درحالی است که شمار انتشارات علمی در این کشور بسیار محدود است و تعداد نویسندگان مجلات علمی نیز کمتر از ۱۰۰ نفر می‌باشند که اغلب به صورت پاره‌وقت کار می‌کنند.

به گفته انجمن علوم و فنون چین، برای توسعه نوشته‌های علمی و تشویق نویسندگان، چهار سال پیش یک سرمایه‌گذاری ۹۶ هزار دلاری در کشور انجام شد و تا امروز هیچ اقدام دیگری در این زمینه صورت نگرفته است.

البته در سال‌های گذشته کارهای چشمگیری در زمینه تألیف مقالات علمی صورت گرفته، اما اخیراً این روند کمرنگ‌تر شده است.

آقای «جانگ ونگ گوانگ» نویسنده مشهور مقالات علمی چین که سال ۱۹۲۹ در ویتنام متولد و سپس به چین مهاجرت کرد، در سال‌های ۱۹۵۰ کار نوشتن مقالات علمی را برای مجله «علوم محبوب» که در پکن چاپ می‌شد، آغاز کرد و در سال ۱۹۵۴ نیز نخستین اثر خود موسوم به «از زمین تا ماه» را منتشر کرد و در سال ۱۹۵۷ به دلیل تلاش‌هایش برای توسعه علم به عنوان اولین نویسنده مجلات علمی جایزه بین‌المللی «مسکو» را به خود اختصاص داد. سال‌ها پس از وی

■ به‌طور کلی هر مسأله علمی پیش از انتشار باید توسط کارشناسان مورد بحث و بررسی قرار بگیرد و نویسندگان و مترجمان باید به این مسأله و نحوه انتقال مفهوم به خوانندگان توجه داشته باشند.

نیز کسانی این کار را دنبال کردند، اما به تدریج رکود نسبی دامنگیر بخش مجلات و نشریات علمی چین شد.

انقلاب فرهنگی، تأثیرات منفی زیادی بر نویسندگانی چون «جانگ» داشت و باعث شد تا بسیاری از آنان روانه اردوگاه‌های بازآموزی شوند.

پس از این دوران نشریات علمی رونق چندانی نداشتند. به دنبال این قضیه بسیاری از نویسندگان شروع به استفاده از آثار غربی نمودند و به تدریج با ترویج فرهنگ غربی در چین، مجلات علمی کشور یکی پس از دیگری تعطیل شدند.

کارشناسان، تقاضای پایین بازار، فقدان روحیه علمی و مشکلات مذکور را از علت‌های ناکامی بخش نشریات و مجلات علمی در

چین می‌دانند.

به رغم مسائلی که برشمرده شد، هنوز روزه‌های امید برای توسعه نشریات علمی در چین وجود دارد زیرا شواهد و بررسی‌ها حاکی از آن است که شمار زیادی از خوانندگان این مجلات را نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند، زیرا آنان انگیزه‌های بیشتری در خصوص مقوله‌های علمی دارند.

با این حال چالش پیش روی آنها این است که نویسندگان و ناشران کماکان موفق نشده‌اند به خواست و تمایلات این جوانان در زمینه انتشار و نگارش مقالات علمی به خوبی پاسخ داده و رضایت آنان را جلب نمایند.

بسیاری از ناشران و دست‌اندرکاران صنعت نشر در چین هنوز به واردات اقلام و نشریات علمی خارج از کشور و به ویژه از غرب متکی هستند و این امر باعث شده است که به تولیدات علمی داخلی کمتر پرداخته شود. جوانان چینی امروز به آسانی می‌توانند به نشریات و تولیدات علمی وارداتی از کشورهای مختلف از جمله آمریکا دست یابند و واردات بازار چین در این زمینه به مراتب بیشتر از تولیدات داخلی است. چون ناشران معتقدند که ترجمه آثار علمی به مراتب آسان‌تر، ارزان‌تر و امن‌تر از نگارش این مطالب در داخل کشور است.

با توجه به مشکلات فوق جای تعجب ندارد که امروزه در چین کمتر به مقوله‌های علمی و نشریات علمی توجه شود. در واقع توجه مردم در چین به این نشریات نسبت به بسیاری از کشورهای جهان کمتر است. □

* منبع: روزنامه چیان‌دیلی ۲۹ جولای ۲۰۰۳.